

2. Беленький А. Г. Гипермобильный синдром – системное невоспалительное заболевание соединительной ткани / А. Г. Беленький // Новости медицины и фармации. – 2007. – № 3 (207). – С. 3 – 4.
3. Денисенко Н. Ф. Особливості формування здоров'я учнів загальноосвітніх шкіл сільської місцевості / Н. Ф. Денисенко // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: наукова монографія [за ред. проф. С. С. Єрмакова]. – Харків : ХДАДМ (ХХПІ), 2007. – № 10. – С. 34 – 37.
4. Дяченко Ю. Л. Аналіз розповсюдженості клініко-морфологічних ознак диспластичних змін у дітей 4 – 7 років / Ю. Л. Дяченко // Молодіжний науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. – Вип. 6. – С. 33 – 37.
5. Іванова Л. І. Фізичне виховання учнів з відхиленнями у стані здоров'я : [метод. посібник] / Л. І. Іванова. – К. : Літера ЛТД, 2013. – 320 с.
6. Кадурина Т. И. Метаболические нарушения у детей с синдромом гипермобильности суставов / Т. И. Кадурина, Л. Н. Аббакумова // Лечащий врач. – 2010. – № 4. – С. 17 – 20.
7. Лук'яненко Н. С. Місце недиференційованої дисплазії сполучної тканини в патології дитячого віку (огляд літератури) / Н. С. Лук'яненко, Н. А. Петріца, К. А. Кенс // Здоров'я ребенка. – 2015. – № 2 (61). – С. 80 – 85.
8. Поворознюк В. В. К вопросу о гипермобильности суставов / В. В. Поворознюк, Е.И. Подлианова // Боль. Суставы. Позвоночник. – 2012. – № 1 (5). – С. 28 – 32.
9. Солейко О. В. «Біохімічне обличчя» синдрому недиференційованої дисплазії сполучної тканини / О. В. Солейко, І. П. Осипенко, Л. П. Солейко // Ліки України. – 2014. – № 1 (177). – С. 6 – 14.
10. Clinch J. Epidemiology of generalized joint laxity (hypermobility) in fourteen-year-old children from the UK: a population-based evaluation / J. Clinch et al. // Arthritis and Rheumatism. – 2011. – Vol. 63 (9). – p. 2819 – 2827.
11. Fatoye F. Proprioception and muscle torque deficits in children with hypermobility syndrome / F. Fatoye, S. Palmer, F. Macmillan, P. Rowe, M. van der Linden // Rheumatology. – 2009. – Vol. 48 (2). – p. 152 – 157.
12. Hanewinkel-van Kleef Y. B. Motor performance in children with generalized hypermobility: The influence of muscle strength and exercise capacity / Y. B. Hanewinkel-van Kleef, P. J. M. Helders, T. Takken, R. H. Engelbert // Pediatric Physical Therapy. – 2009. – Vol. 21 (2). – p. 194 – 200.
13. Juul-Krisensen B. Motor competence and physical activity in 8-year-old school children with generalized joint hypermobility / B. Juul-Krisensen et al. // Pediatrics. – 2009. – Vol. 124 (5). – p. 1380 – 1387.
14. Kopff B. Zespół hipermobilności stawów– rzadko rozpoznawana patologia w obrębie narządu ruchu / B. Kopff, J. W. Raczkowski // Kwartalnik Ortopedyczny. – 2011. – № 2. – str. 80 – 92.
15. Remvig L. Are diagnostic criteria for general joint hypermobility and benign joint hypermobility syndrome based on reproducible and valid tests? A review of the literature / L. Remvig, D. V. Jensen, R. C. Ward // Journal of Rheumatology. – 2007. – Vol. 34 (4). – p. 798 – 803.
16. Remvig L. Epidemiology of general joint hypermobility and basis for the proposed criteria for benign joint hypermobility syndrome: review of the literature. / L. Remvig, D. V. Jensen, R. C. Ward // Journal of Rheumatology. – 2007. – Vol. 34 (4). – p. 804 – 809.
17. Simpson M. R. Benign Joint Hypermobility Syndrome: Evaluation, Diagnosis, and Management / M. R. Simpson // The Journal of the American Osteopathic Association. – 2006. – Vol. 106 (9). – p. 531 – 536.
18. Smits-Engelsman B. Beighton Score: A Valid measure for generalized hypermobility in children / B. Smits-Engelsman, M. Klerks, A. Kirby // Journal of Pediatrics. – 2011. – Vol. 158 (1). – p. 119 – 123.

УДК

Тищенко Т. Б.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ПРО ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ТРЕНЕРІВ-ВИКЛАДАЧІВ З ВОЛЕЙБОЛУ ДО ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ЮНИМИ СПОРТСМЕНАМИ

Тищенко Т. Б. Про формування готовності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу до виховної діяльності з юними спортсменами.

У статті зазначено, що зміна соціально-економічної формації зумовила необхідність створення такої системи виховання та освіти підростаючого покоління, яка б забезпечувала освітні потреби особистості юного спортсмена відповідно до її схильностей і можливостей, створювала б умови для її самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення. Необхідною передумовою створення такої системи виховання є сформована готовність майбутніх тренерів-викладачів з волейболу до виховної діяльності з юними спортсменами, яка допомагає їм швидше адаптуватися до нових умов роботи, зайняти грамотну педагогічну і громадянську позицію, вірно визначити цільові орієнтири змагальної діяльності, ефективніше використовувати свої психолого-педагогічні знання та уміння, успішніше виконувати функціональні обов'язки, своєчасно і правильно обирати методи, форми і засоби виховних

ситуацій. У статті підкреслено, що автор є прихильником гуманістичних підходів до виховання і розглядає юних спортсменів як суб'єктів педагогічного процесу.

Ключові слова: формування готовності, майбутні тренери-викладачі з волейболу, виховна діяльність, юні спортсмени.

Тищенко Т. Б. О формировании готовности будущих тренеров-преподавателей по волейболу к воспитательной деятельности с юными спортсменами.

В статье отмечено, что изменение социально-экономической формации обусловило необходимость создания такой системы воспитания и образования подрастающего поколения, которое обеспечивало бы образовательные потребности личности юного спортсмена в соответствии с ее склонностями и возможностями, создавало бы условия для ее самореализации, саморазвития и самосовершенствования. Необходимой предпосылкой создания такой системы воспитания является сформированная готовность будущих тренеров-преподавателей по волейболу к воспитательной деятельности с юными спортсменами, которая помогает им быстрее адаптироваться к новым условиям работы, занятой грамотную педагогическую и гражданскую позицию, верно определить целевые ориентиры состязательной деятельности, эффективнее использовать свои психолого-педагогические знания и умения, более успешно исполнять функциональные обязанности, своевременно и правильно подбирать методы, формы и средства воспитательных ситуаций. В статье подчеркнуто, что автор является сторонником гуманистических подходов к воспитанию и рассматривает юных спортсменов как субъектов педагогического процесса.

Ключевые слова: формирование готовности, будущие тренеры-преподаватели по волейболу, воспитательная деятельность, юные спортсмены.

Tyshchenko T. B. On the formation of future coaches volleyball to educational activities with young athletes.

Radical economic, social and political changes in society is reflected in solving problems in education, which traditionally is the guarantor of social stability and contributes to its progressive development. Worldview crisis has changed the way people thought about the values and ideals of education of the individual in society.

The article states that changing socio-economic structure necessitated the creation of the system of upbringing and education of the younger generation, which would ensure the educational needs of the individual young athlete under its inclinations and capabilities, would create conditions for its self-realization, self-development and self-improvement.

A prerequisite for such a system of education is formed readiness for future coaches in volleyball to educational activities with young athletes, helping them to quickly adapt to new conditions, take a competent teaching and citizenship, right to define targets competitive activities, better use of their psycho-pedagogical knowledge and skills to successfully perform functional duties promptly and correctly choose the methods, forms and means for educational situations. The article emphasized that the author is a fan of the humanistic approach to education and considers young athletes as subjects of pedagogical process.

Ready for educational activities with young athletes is regarded as state of the individual coaches in volleyball, aims to implement professional knowledge, skills and personal qualities through interaction with pupils in the contentious proceedings, in which the conditions for their self-development and self-realization.

Formation of future coaches in volleyball activities to educate young athletes is regarded as a long process and the outcome of professional and personal qualities of students that reflects their conscious and positive attitude towards work related to the organization of educational environment that is created to solve Task pupils achieving maximum athletic performance.

Keywords: formation of readiness, future coaches in volleyball, educational activities, young athletes.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень та публікацій.

Складність і динамічність соціально економічного, науково-технічного і культурного розвитку сучасного суспільства, значущість та суперечність змін, що відбуваються у ньому, вимагають перегляду підходів у вихованні і навчанні на основі демократичних і гуманістичних принципів. Реалізація гуманістичної парадигми у вищій фізкультурній освіті припускає звернення до особистості майбутнього тренера-викладача з волейболу, її цінностей, створення умов для розвитку її творчих здібностей та громадянських якостей, перетворення вищих навчальних закладів на центри виховання у дусі співпраці і толерантності. Вирішення завдань такого масштабу і складності неможливе без плідного діалогу усіх суб'єктів освітньої політики, що призводить до посилення колективної співпраці у вищій школі. Проте, якщо питання підготовки майбутніх тренерів-викладачів з волейболу розробляються в педагогічній науці, то проблема формування готовності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу до виховної діяльності з юними спортсменами практично залишається поза полем зору дослідників. Між тим готовність майбутніх тренерів-викладачів з волейболу до виховної діяльності з юними спортсменами педагогів є, по-перше, чинником, який сприяє інтеграції індивідуальних дій тренерів-викладачів з волейболу в цілісну діяльність; по-друге, важливою передумовою гуманізації педагогічного процесу, оскільки забезпечує зміну авторитарної орієнтації на демократичну при взаємодії з юними спортсменами; по-третє, умовою, що дозволяє понизити психічну напруженість, підвищити емоційну стійкість та саморегуляцію особистості тренера-викладача з волейболу. Тому однією з проблем, що вимагають особливої уваги на цьому етапі, є проблема формування готовності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу до виховної діяльності з юними спортсменами.

У педагогічному аспекті проблема формування готовності до виховної роботи була предметом вивчення ще А. Дистервега, Я. А. Коменського, І. Г. Песталоцци, Л. Н. Толстого, К. Д. Ушинського та ін. Тема, що цікавить нас, пов'язана з іменами відомих педагогів А. С. Макаренка та В. О. Сухомлинського. Питання підготовки студентів до виховної роботи в сучасних умовах розглядаються в роботах О. В. Амосової, Г. І. Воробйової, М. А. Єрофеевої, З. Ш. Касимової та ін.

Технології процесу виховання досліджені в роботах А. А. Бодальова, В. З. Вульфова, С. В. Кульневича, Л. І. Новікової, А. М. Сидоркіна, С. А. Шамова та ін.

У соціологічному аспекті ці проблеми вивчалися В. Т. Лисовським, А. В. Мудриком, Е. В. Руденським та ін. Гуманістичні підходи до проблем виховання сформульовані у світовій і вітчизняній педагогіці в працях Ш. А. Амонашвілі, П. Ф. Каптерева, Я. Корчака, Ж.-Ж. Руссо, С. Т. Шацького та ін.

Теоретичні і науково-методичні основи системи спортивної підготовки у нашій країні знайшли відображення в працях Г. М. Арзютова, М. М. Булатової, О. Ц. Демінського, М. В. Дутчака, Г. А. Лисенчука, І. Г. Максименка, І. М. Медведєвої, Ю. М. Шкретія та ін. Значну увагу дослідженню проблем олімпійського спорту приділив В. М. Платонов.

У роботах зарубіжних (V. Rajko [6], P. V. Ueberroth і A. L. DeFrantz [7], K. Wnagowski [8]) науковців обґрунтовані засоби і методи підготовки спортсменів-волейболістів.

Метою статті є з'ясування особливостей формування готовності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу до виховної діяльності з юними спортсменами.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Радикальні економічні, соціальні, політичні зміни в житті суспільства знайшло своє відображення на вирішенні проблем виховання, яке традиційно є гарантом стабільності суспільства та сприяє його прогресивному розвитку.

Світоглядна криза змінила, вважає З. В. Крецан, уявлення людей про цінності й ідеали виховання особистості в суспільстві [5, с. 1].

У сучасному процесі виховання синтезуються педагогічні підходи, запропоновані педагогами-мислителями і практиками у різні періоди існування суспільства. Провідна тенденція сучасного процесу виховання та виховної роботи виражена в гуманізації педагогічного процесу відповідно до загального вітчизняного напрямку і світового громадського розвитку, формуванні нових підстав, а саме плюралізму і варіативної виховної практики, демократизації відносин учасників цього процесу, відповідальності держави за виховання дітей і молоді.

Виховні дії на особу юного спортсмена в спортивній педагогіці традиційно розглядаються як три взаємопов'язані процеси: виховання, самовиховання і перевиховання. Проте, усі зусилля тренерів, спрямовані на виховання і перевиховання, є, на думку А. І. Бабакова, малоефективними без керівництва процесом самовиховання як свідомої діяльності людини за допомогою власних зусиль змінювати і удосконалювати себе [1, с. 37]. Виховання в його новому, сучасному розумінні є не чим іншим, як створення умов розвитку особистості через самовиховання.

Науковці розглядають різні аспекти виховання юних спортсменів. Так, Н. О. Гранько характеризує виховання толерантності у старших підлітків-спортсменів і вказує, що основними принципами виховання толерантності є: «єдність виховних зусиль школи, спортивної школи, сім'ї, громадськості, врахування кола спілкувань і шляхів інформації підлітків, пошук і реалізація можливостей впливу на них; повне використання всіх можливостей для виховної роботи, що їх мають тренування, індивідуальні уроки, тренінги, а також їх взаємозв'язок; невіддільність статевого виховання від інших аспектів морального виховання, від усієї навчально-виховної роботи; комплексність і систематичність виховних впливів в інтересах виховання толерантності, їх здійснення з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей підлітків, на основі доброзичливості, розуміння, поваги і вимогливості» [2, с. 258].

Аналіз психолого-педагогічної літератури показав, що у вузькому педагогічному сенсі виховання розглядається як поняття, яке ідентичне поняттю «виховна робота» (А. В. Мудрик). Виховна робота розглядається: як складна динамічна система (М. М. Поташник); як індивідуальний засіб реалізації учителем своєї педагогічної концепції в конкретній соціокультурній ситуації виховання (І. А. Колеснікова); як цілеспрямовану діяльність педагога щодо створення умов для організації спільної життєдіяльності дорослих і дітей з метою якнайповнішого їх саморозвитку і самореалізації (З. В. Крецан); як цілеспрямовану діяльність суб'єкта виховання (Л. І. Маленкова); як спільні дії учителя та учнів, спрямовані на збагачення загальнолюдськими духовними цінностями, на пізнання себе та і іншої людини, на розвиток саморегуляції, самоорганізації діяльності та поведінку (Н. Е. Щуркова) та ін.

Результати проведеного дослідження Е. В. Кисельової свідчать про кризовий стан практики виховання юних спортсменів. Зокрема, про серйозні проблеми в управлінні виховним процесом у спортивних школах. На жаль, сучасний виховний процес в спортивній діяльності, на думку вченої, не відповідає таким сутнісним його характеристикам, як цілеспрямованість, системність, неперервність, спадкоємність та діалогічність [4].

Е. В. Кисельова вказує, що процес розвитку співпраці в системі «тренер-спортсмен» відбувається поетапно. Від етапу до етапу зростає ціннісний вклад тренера в життєдіяльність спортивної групи і кожного окремого спортсмена. Це відбувається на основі: отримання адекватного уявлення тренера про спортсменів і спортсменів про тренера (на основі урахування соціально-психологічних особливостей спортивної групи), що приводить до досягнення повного взаєморозуміння і довіри, чіткого усвідомлення єдності цілей; встановлення емоційно-позитивних особистісних стосунків у системах «тренер-спортсмен» і «спортсмен-спортсмен»; надання самостійності спортсменам у постановці і вирішенні особистісних і пізнавальних цілей і завдань при рівноправній участі тренера; напруження форм індивідуальної та колективної відповідальності; розробки технологій реалізації спільно прийнятих рішень і форм взаємної допомоги в різноманітній значущій для спортсменів діяльності; розвитку виховних ситуацій у напрямі актуалізації і задоволення потреб спортсменів [4].

Виховна робота припускає тісну єдність морального, розумового, естетичного і трудового виховання з урахуванням особливостей фізкультурно-спортивної, тренувальної та змагальної, особливостей їх впливу на особу юного спортсмена, завдань спортивно-оздоровчого етапу, етапу початкової підготовки і навчально-тренувального етапу. Найважливішою умовою успішного здійснення виховної роботи з юними спортсменами є єдність виховних дій. Спрямоване формування особи юного спортсмена є підсумком комплексного впливу багатьох чинників соціальної системи виховання, у тому числі сім'ї, школи, педагогів та інших осіб і організацій, що здійснюють виховні функції.

Оскільки просування до усе більш високих спортивних досягнень вимагає оптимізації педагогічного процесу, що розгортається і відповідно до змінних реалій змагальної діяльності (процес багаторічного тренування) і до особистісних (залучення до педагогічного процесу усе нових спортсменів як об'єктів впливу педагогічної майстерності тренера) аспектах, то кожен подальший момент діяльності тренера з волейболу має бути адекватний миттєвим реаліям інституту спорту і тим самим пред'являє цілком конкретні вимоги до змісту і організації в творчому плані.

У роботі з юними спортсменами застосовується, на думку Ю. Д. Железняка, широке коло засобів і методів виховання [3]. У якості засобів виховання використовуються тренувальні заняття, спортивні змагання, бесіди, збори, кінофільми, наочні посібники та громадська діяльність. У якості методів виховання застосовуються формування моральної свідомості і громадської поведінки, використання позитивного прикладу, стимулювання позитивних дій, попередження і обговорення негативних дій та практичне навчання.

Найважливішим чинником виховання юних спортсменів та умовою формування особистості юного спортсмена є спортивний колектив. Юні спортсмени виконують різноманітні громадські доручення, виконують обов'язки інструкторів і суддів.

Ініціатива в реалізації морального виховання юних спортсменів належить тренерам-викладачам. Успішно виконати завдання виховання дітей і молоді може тільки тренер, що володіє професійною майстерністю та моральними принципами, уміє словом, справою і особистим прикладом захопити за собою своїх вихованців.

Використання тренером принципу виховуючого навчання полегшує вирішення складних виховних завдань, реалізація цього принципу проводиться відповідно до таких напрямків: виховання в процесі тренувальних занять; створення сприятливих умов, що позитивно впливає на виховний процес (місце проведення занять, спортінвентар, одяг, особисті якості і поведінка тренера); поєднання виховної дії в процесі тренування з планом виховних заходів, що проводяться в групі.

ВИСНОВКИ. Готовність до виховної діяльності з юними спортсменами розглядається як стан особистості тренера-викладача з волейболу, спрямований на реалізацію професійних знань, умінь, навичок і особистісних якостей через взаємодію з вихованцями у змагальному процесі, при якому створюються умови для їх самовдосконалення та самореалізації. Формування готовності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу до виховної діяльності з юними спортсменами розглядається як тривалий процес і результат розвитку професійних і особистісних якостей студентів, який відображає їх усвідомлене та позитивне ставлення до роботи, пов'язаної з організацією виховного середовища, яке створюється з метою вирішення завдань досягнення вихованцями максимальних спортивних результатів.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ вбачаємо у з'ясуванні структури готовності майбутніх тренерів-викладачів з волейболу до професійної діяльності в умовах сучасної парадигми освіти.

ЛІТЕРАТУРА

10. Бабаков А. И. Самовоспитание юных спортсменов / А. И. Бабаков // Спорт для всех. – 1999. – № 1-2. – С. 37-38.
11. Гранько Н. О. Виховання толерантності у старших підлітків-спортсменів / Н. О. Гранько // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. – 2013. – № 13(3). – С. 256-264.
12. Железняк Ю. Д. Волейбол: Примерная программа спортивной подготовки для детско-юношеских спортивных школ, специализированных детско-юношеских школ олимпийского резерва [Электронный ресурс] / Ю. Д. Железняк. – Режим доступа : <http://bmsi.ru/doc>.
13. Киселёва Е. В. Формирование субъект-субъектных отношений в воспитании спортсменов [Электронный ресурс] / Е. В. Киселёва. – Режим доступа : <http://lib.sportedu.ru/press/tpfk/2004N9/p59-63.htm>
14. Крецан З. В. Формирование готовности учителя к воспитательной работе в образовательных учреждениях: автореф. дис. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / З. В. Крецан. – Кемерово, 2003. – 19 с.
15. Rajko V. Teaching and coaching volleyball for the disabled : foundation course handbook / Rajko Vute ; [with contribution by Anita Goltnik Urnaut]. – 2nd ed. – Ljubljana : Faculty of Education, 2009 – 59 p.
16. Ueberroth P. V., DeFrantz A. L. The High School Coach, Someone Special, LA84 Foundation volleyball coaching manual 2001-2012 pp. 8-16.
17. Wnorowski K. Technical Control Criteria and Coach's Evaluation of Volleyball Players, «Research Yearbook», Gdańsk-Warszawa: Medsportpress, 2007 Vol 13 No 1, pp. 82-85.

УДК 796.88:378.(075.8)

Ткаченко П.П.

Житомирський національний агроекологічний університет
(м. Житомир)

РОЗВИТОК СИЛОВИХ ЯКОСТЕЙ У СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ ГИРЬОВОГО СПОРТУ

В статті розкрито методику розвитку силових якостей у студентів у процесі фізичного виховання засобами використання вправ з гирями. Встановлено, що систематичні заняття з гирями є одним із доступних засобів фізичного виховання студентської молоді, поліпшення здоров'я, розвитку фізичних якостей, підготовки до майбутньої професійної діяльності. Доведено, що методика розвитку силових якостей засобами гирьового спорту направлена на вирішення широкого спектру завдань, які можуть виникнути у фахівців під час навчання як початківців, так і студентів, що володіють технікою гирьового спорту.